

просто «літературна базгранина» як висловився д. Стещенко»¹⁾.

(Свій давний погляд на авторство М. Вовчка обстоював також Грінченко.)

Вже цей оден вислів «літературна базгранина», котрим Стещенко схарактеризував твори Марка Вовчка, писані російською мовою, досить ясно свідчить про те, як він поставився до пам'яті покійниці.

Для кращого зрозуміння цієї «літературної базгранини» порівняймо майже рівночасний погляд П. Крапоткіна на значіння Марковички. В книжці «Ідеали» з 1907 року²⁾ він каже, що в свою пору «ціла образована Росія впивалася повістями Марка Вовчка і плакала над долею її героїнь — селянок. Та крім цієї служби «очерки» Марка Вовчка мали поважну вартість» («серьезное достоинство»).

От як відзивалися чужі люде про нашу письменницю тоді, як свої обкидували її ім'я болотом.

Це зневажування пам'яті Марка Вовчка набірає окремого значіння, коли згадати, що жили ще її найближчі, син Богдан і другий муж, Михайло Демянович Лобач-Жученко, з котрим вони пережили цілих 36 ліг в найкращій подружній згоді і котрий прямо боготворив її, (що найкраще видно з його листів до В. Доманицького, друкованих в цій самій книзі).

Що мусіло діятися в їх серці на вид цієї зневаги і прямо наруги над пам'яттю найдорожчої їм людини?

Не поміг і реферат Богдана Марковича³⁾, виголошений на засіданні Петербурського клубу «Громада» дня 27 січня 1908 р. в котрім він подав чимало цікавих біографічних подробиць і чимало доказового матеріялу на

¹⁾ Ср. cit. — як вище. (Реферат про те засідання також у «Раді», 1907, Нр. 273.

²⁾ В мене під рукою тая книжка ушкоджена, без обгортки, тому не можу подати її повного заголовка. Друкарський знак на першій сторінці кожного аркушу є: Крапоткинъ. Русская Литература. Цитую з розділу тої книжки п. з. «Раніє белетристы-народники». — Про Марковичку там є на сторони 244 і 245.

³⁾ «Рада», 1908. ч. ч. 26 і 27. (референти О. Русов і В. Піснячевський.)